

Елизабета Георгиев
Народна библиотека „Детко Петров“, Димитровград
nbdetko@bankerinter.net

УДК 021.9:027.54(497.11 Димитровград)

(Не)могућа мисија

Финансирање Библиотеке „Детко Петров“ у Димитровграду

Сажетак

У раду ће бити представљено финансирање Народне библиотеке „Детко Петров“ у Димитровграду, проблеми са којима се библиотека сусреће у свакодневном раду и сарадња са Министарством културе Републике Србије.

Кључне речи:

Народна библиотека „Детко Петров“ Димитровград, финансирање јавних библиотека, Министарство културе Републике Србије

Ако сте читали књигу *Библиотека ноћу* Алберта Мангела, можда сте, као аутор ових редова, осетили велики понос што сте део универзума који се зове библиотека. А онда, пошто сте одложили књигу и вратили се у стварност, ваш велики понос почиње убрзано да бледи пред библиотечком свакодневицом...

Навикнути да радите посао који је углавном на маргини интересовања средине, потхрањени чувеним библиотечким инатом, имате потребу да покажете тој истој средини да је библиотека добро и моћно место за свакога. Ви сте ти који имате веома важан задатак да врло често у тешким условима установе у којој радите развијете љубав корисника према тајнама и врлинама библиотеке. А „љубав према библиотекама, као и све остале љубави, мора се стећи. Нико ко по први пут ступа у просторију сачињену од књига не може инстинктивно да зна како да се понаша, шта се од њега очекује, шта му се нуди, шта је дозвољено.“¹ Задатак радника једне библиотеке је дакле озбиљан и комплексан. У времену великих изазова које нуди виртуелни свет компјутера, моћних информација тог истог недодирљивог света, натерати човека да листа књигу и тражи „папирну“ информацију, све је теже. Неписани закони библиотеке налажу посебну библиотечку довитљивост која се своди на развијање љубави корисника према њој. Та љубав једино може да се развије осмишљавањем нових услуга и побољшавањем старих. Али... Оно чувено наше балканско али, које нас често доводи у недоумицу и ситуацију да одустанемо од намера, у случају библиотека своди се на следеће – како пружати услуге у времену кризе, хроничне беспарице, у доба прећутне маргинализације културе, па и библиотека?!

Све до сада речено пре свега се односи на мале библиотеке које раде у веома скромним условима, далеко од просторне удобности, техничке опремљености, богатих фондова и „добрих“ буџета којима углавном могу да се похвале велике библиотеке. Наравно, и те велике библиотеке данас болују сличне бољке као и мале, али

период „реhabилитације“ је много краћи, управо, захваљујући наведеним ресурсима.

Ово је прича о (не)могућој мисији библиотеке у малој средини на „далеком“ истоку, која се последњих година својски бори за бољи статус у свом родном граду, за статус какав треба да има на основу својих резултата. Реч је о библиотеци „Детко Петров“ у Димитровграду која има само шест радника: књижничар, виши књижничар, библиотекар, археолог у Музејској збирци, директор и хигијеничар. Поред основне библиотечке, ова установа има и издавачку делатност. При Библиотеци ради и Музејска збирка, која обрађује и чува материјално културно наслеђе ове средине.

Библиотека је лидер у културном животу града, главна спона двеју култура – српске и бугарске, место боравка и окупљања креативне деце и младих, веома успешан популаризатор књиге и читања. Питање је како јој се оснивач и средина одујују за ту улогу. Прећутаћемо одговор и додати још једно али... Како опстаје и живи библиотека, то је већ прича о магији Хари Потера, или пак прича за неки научно-фантастични филм. Оснивач воли своју библиотеку! Та љубав је посебно снажна, и у свој својој снази се демонстрира пред честим гостима и у време прослава, када је неопходно похвалити се културом и културном традицијом средине. Библиотека је идеална за то. Тада се говори о њеној улози промотера и креатора сарадње српске и бугарске културе, о њој као једином издавачу у граду са четрдесетак објављених наслова завичајних аутора, о библиотеци као срећном кутку за креативне малишане и чувару културне традиције и прошлости средине². Када гости оду, врло брзо се заборави чињеница да та установа и постоји.

Како опстаје Библиотека уз „слабашну“ помоћ оснивача?

На ово питање најбоље ће нам одговорити кратак преглед основних буџетских ставки Библиотеке у последње три године:

¹ Алберто Мангел, *Библиотека ноћу* (Београд: Геопоетика, 2008), 16.

² При Библиотеци ради и Музејска збирка, која обрађује и чува материјално културно наслеђе ове средине.

година	Приходи из Буџета	Расходи	Плате	Набавка књига	Организација културних програма
2007.	4.655.178,00	4.629.112,00	3.226.951,00	0,00	0,00
2008.	5.296.387,00	5.256.831,00	4.158.541,00	60.000,00	0,00
2009.	4.752.410,00	4.727.437,00	4.037.602,00	61.000,00	0,00

У буџету Библиотеке годинама није постојала ставка за куповину књига!³ Године 2008. и 2009. као и у усвојеном буџету за 2010. годину некако се „увукла“ позиција „Нематеријална основна средства (књиге)“⁴. Тим парама требало би да се купе књиге које би требало да задовоље потребе око 600 редовних чланова библиотеке. Средства од годишње чланарине (200 динара за одрасле и 150 за ученике и студенте) су незнатна и тек мали број наслова може да се купи њиме. Потребно је истаћи да због константних штедњи ни та мала средства у целини нису потрошена у циљу куповине књига. Прошле године успели смо да по молби Општинском већу, а на основу добијања Општинског признања за рад са децом, „искамчимо“ 40.000,00 динара за куповину књига за децу.

У буџету библиотеке никад није постојала, нити постоји, позиција која би била намењена за организацију културно-образовних програма. И у овом случају прича се своди на паролу – снађите се! Већину средстава за ту намену добијамо од Министарства културе, затим од Националног савета Бугара у Србији и нешто мало се добије од спонзора, или на основу „дописивања“ са оснивачем. Међународни стручни скуп „Деца у библиотеци“ који смо септембра 2009. реализовали заједно са Народном библиотеком Пирот у потпуности је финансиран од стране матичне нам библиотеке.

Библиотека има издавачку делатност и четрдесетак објављених публикација на српском и бугарском језику за тринаест година постојања издаваштва. Раније је и по том питању важила парола – снађите се! Аутори су сами налазили спонзоре, Библиотека је тражила „зелено светло“ од Општинског већа за конкретан издавачки пројекат, добијали смо средства од Министарства културе, Националног савета Бугара у Србији, или пак помоћ Столичне библиотеке из Софије и, у једном пројекту, Фондације „Сорош“. Последње три године у буџет је „упарадирала“ позиција „Донација издавачке делатности“. Ипак, обећана средства у већини остају само мртво слово на папиру. Због кризе и штедње, за издаваштво се добијају средства само на кашичицу, па опет се враћамо на причу која гласи – снађите се!

У Народној библиотеци „Детко Петров“ већ десет година постоји и Песничка радионица. Кроз њу је до данас прошло преко 400 деце и младих. Деца и млади постижу изузетне резултате на фестивалима дејчеј стваралаштва како у земљи, тако и у региону. Они све већи део свог слободног времена проводе у библиотеци и све више читају. Али... Радионица никад није добила прили-

ку да буде посебно финансирана. За редовне активности Радионице „крадемо“ од осталих позиција.

Шта преостаје Библиотеци? Да тражи спонзоре – тешко, јер у граду у којем више од 60% људи не ради, у којем не постоји ниједна фабрика, а главна тема је голи опстанак, мало ко се одлучује да помаже другоме. Решење је опет у сналажењу, подразумева причу о конкурисању код Министарства културе и сарадњу са невладиним организацијама и Националним саветом Бугара у Србији. Неке озбиљније пројекте, који би могли да донесу значајнија средства, рецимо веома популарне пројекте међуграничне сарадње Србија-Бугарска (финансиране из фондова Европске уније), можемо само да сањамо, јер њихову евентуалну реализацију треба да одобри (читај: и једним малим делом да учествује у финансирању) оснивач! Неки програми рађени су у сарадњи са невладиним организацијама (Мултикултуралним центром Димитровград, Групом 484 из Београда). Библиотека као партнер у тим пројектима имала је користи у смислу набавке материјала за рад Песничке радионице, штампање књига, трошкова рада на представама, неколико књижевних вечери. Национални савет Бугара у Србији финансијски је подржао више сусрета са књижевницима из Бугарске, представљање стваралаштва бугарске мањине на Сајму књига у Београду 2007. и слично.

Последњих година богат културни живот у Димитровграду постоји захваљујући улози Министарства културе Републике Србије. Управо то Министарство је главни помагач у организацији културно-образовних програма Библиотеке. У периоду од 2007. до 2009. реализовано је неколико програма:⁵

- „Са књигом кроз свет! За мој кутак!“ 2006 – Захваљујући овом пројекту Библиотека је добила 18м² простора за дејче одељење;
- Музејска збирка у Димитровграду, 2007 – рад на истраживању и штампање књиге о Завичајној музејској збирци у Димитровграду;
- Сусрет завичајних писаца, 2007;
- „Кроз врата речи“, 2008 – сусрет деце са бугарским и српским писцем;
- „Хајде да стварамо! – Млади Димитровграда у години јубилеја“ – (заједнички пројекат библиотеке и позоришта), 2008 – летње креативне радионице за децу и младе;
- „Хајде опет да стварамо!“, 2009 – летње креативне радионице за децу и младе;
- „Сусрет под старом липом“, 2009 – сусрет писаца бугарске националне мањине у Србији;

³ Главни начин набавке је откуп Министарства и поклон, пре свега наслова на бугарском језику.

⁴ За 2010. је предвиђено 66.000,00 динара за набавку књига.

⁵ Из летописа Народне библиотеке „Детко Петров“.

- Објављивање монографије о историјату Библиотеке у Димитровграду, 2009.

Захваљујући тим пројектима, деца су „уживо“ видела писце, љубитељи књиге су се срели са неким својим омиљеним књижевницима, реализоване су креативне радионице, започета нека истраживања.

Вођени библио-инатом верујемо у слику лепе и моћне библиотеке у којој раде креативни људи. Остаје само да се сања и да ће се сан о тој доброј библиотеци

у нашем граду остварити. Прича о библиотеци у 21. веку, чија ће примарна улога бити улога „информационог посредника унутар заједнице“⁶, у овим и оваквим околностима је неостварива. Али држаћемо се сна! Ко зна, можда ћемо једнога дана заблистати, макар и ноћу! (Не)могућа мисија још траје!

⁶ Piter Brofi, *Biblioteka u dvadeset prvom veku: nove usluge za informaciono doba* (Beograd: Clio, 2005).

Мисијата (не)възможна

Финансиране на Библиотека „Детко Петров“ в Димитровград

Резюме

В труда ще бъде „нарисувано“ финансирањето на Народната библиотека „Детко Петров“ в Димитровград, проблемите, с които библиотеката се среќа в секидневната си работа, сјтрудничеството с Министерството на културата

Кључови думи:

Народне библиотеке „Детко Петров“ Димитровград, финансиране на публичните библиотеки, Министарство на културата на Република Србија

(Im)possible mission

Library Funding “Detko Petrov” in Dimitrovgrad

Abstract

The paper presents the financing of Public Library “Detko Petrov” in Dimitrovgrad, problems that libraries encounter in their daily work and cooperation with the Ministry of Culture of Serbia.

Key words:

Public Library “Detko Petrov”, Dimitrovgrad, funding public libraries, the Ministry of Culture of Serbia

ЛИТЕРАТУРА

1. Brofi, Piter. *Biblioteka u dvadeset prvom veku: nove usluge za informaciono doba*. Beograd: Clio, 2005.

2. Мангел, Алберто. *Библиошека ноћу*. Београд: Геопетика, 2008.

Жељка Момиров, штампани јувидур - нерђајући челик